

Pöytäkirja

Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan kokous 30.3.2022

1. Kokouksen avaus ja pöytäkirjantarkastajien valinta

Lehtikuusen koulun rehtori Elina Kuosmanen ja musiikkiluokka 4 A toivottivat monikulttuurisuusasiain neuvottelukunnan tervetulleeksi koululle. Kokous käynnistyi vauhdikkaalla 4 A:n oman kappaleen kantaesityksellä, joka sai osallistujilta suuret suosionosoitukset.

Päätös: avattiin kokous. Valittiin pöytäkirjan tarkastajiksi Veikko Väisänen ja Samira Chakir.

2. Tervetuloa Lehtikuusen kouluun!

Lehtikuusen koulu on suuri lähikoulu Hakunilassa. Oppilaita on noin tuhat oppilasta ja henkilökuntaa yli sata. Oppilaista yli puolet puhuu äidinkielenään muuta kieltä kuin suomea. Koulun ja kasvatuksen ja oppimisen toimialan väki oli valmistellut neuvottelukunnalle laajat esitykset koulun toiminnasta, monikielisyyden tukemisesta ja ajankohtaisista asioista. Kielellinen moninaisuus ja oppilaiden kirjavat taustat pyritään huomioimaan monin tavoin niin, että kaikki oppilaat saisivat hyvät eväät jatkoon.

Rehtori Elina Kuosmanen esitteli koulua yleisesti. Opinto-ohjaaja Kimmo Pekkanen kertoi ohjausympäristöstä ja haasteista, joita tulee vastaan, jos on asunut vasta vähän aikaa Suomessa, sekä ratkaisumalleja haasteisiin. Monikielisen ohjaajan näkökulman kokoukseen toi Anna Ruha. Koulun oppilas ja nuorisovaltuutettu Fartuun Mohamed ja suomenkielen opettaja Tiia Kestin tekivät näkyväksi kouluarkea, kielenoppimisen ja Teppo-opetuksen käytäntöjä. Ohessa linkki erittäin valaisevaan [Prezi-esitykseen](#). Koulun omien esitysten lisäksi opetustoimen suunnittelija Pia Hakkari kertoi kielitietoisesta opetuksesta ja tuesta Vantaalla ja projektiasiantuntija Pia Aaltonen ajankohtaisista hankkeista. Alla lyhyet tiivistelmät puheenvuoroista ja keskustelusta.

Rehtori Elina Kuosmanen kertoi, että iso ja monikulttuurinen lähiökoulu ottaa mielellään vastaan kaiken saatavissa olevan tuen ja resurssit ja haluaa parhaat opettajat. Koulussa onkin paljon hankkeita ja erilaisia toimijoita. Parhaita opettajia houkutellaan tarjoamalla työlle kaikki mahdollinen tuki.

Opo Kimmo Pekkanen korosti, että monikulttuurista ohjausmallia ei ole olemassa, mutta ohjausympäristö voi olla monikulttuurinen, ja silloin tarvitaan kulttuurisensitiivistä ohjausta nuorten ja perheiden kohtaamisessa. Esimerkiksi suomalaista koulutusjärjestelmää ja sen mahdollisuuksia on avattava varhain, ajan kanssa ja myös perheille vaikkapa eri kielillä tai tulkin avulla. Nuoret ovat aktiivisia hakemaan kesätöitä, mutta ammattien, työn ja rekrytoinnin maailma on haaste, jossa tarvitaan ohjausta. Työelämäpainotteinen TEPPO-toiminta on osoittautunut siinä korvaamattomaksi. Pekkasen mukaan vanhemmat joskus pyytävät suosituksia lapsen jatkopaikaksi, mutta se ei ole opon tehtävä. Lehtikuusen 2021 yhdeksäsluokkalaisista yli puolet meni lukioon ja vähän vähemmän ammattikouluun, tytöt ja pojat tasaisesti. Kiinnostavasti koulutuksellista segregatiota ei heissä näkynyt. Laki vaatii

peruskoulua seuraamaan oppilaan jatkoa paikan vastaanottamiseen asti, mutta sen jälkeen sitä tehdään harrastuneisuuden pohjalta. Lehtikuudessa usein tiedetään entisten oppilaiden jatkopolut.

Tiia Kestin mukaan valmistavan luokan haasteena ovat erilaisista koulutustaustoista tulevien oppilaiden aukot oppimisessa. Opetuksessa voidaan käyttää paljon kuvia, ja lukemisen merkityksestä kerrotaan eri kielillä. Oppilas voidaan myös vapauttaa ruotsin kielen opiskelusta (ruva) ja opetella ruotsin tunneilla opetellaan muita asioita. Kaikille kahdeksasluokkalaisille pidetään yhtäaikaaisesti suomen kielen palkkitunnit niin, että tuki kohtaa oppilaan mahdollisimman hyvin. Hän kertoi koronan aikaisena huomiona, että suomen kieli vaatii paljon tukea ja puhumista. Ohjeet täytyy saada kuultuna ja niin, että näkee opettajan. Kaikessa tekemisessä punaisena lankana on oppilaan kohtaaminen ja oppilaan edun miettiminen, kun oppivelvollisuusikä tulee täyteen.

Fartuun Mohamed kertoi mm. omasta kielenoppimisprosessistaan ja Teppo-opiskelusta ja toi nuoren näkökulmaa Hakunilan alueeseen. Hän totesi, että suomi on yksi yhteinen kieli, mutta oppilaat käyttävät paljon englantia keskenään. Koulussa oman äidinkielen ja oman uskonnon opetus sekä omon tunnit ovat olleet tärkeitä ja Teppo-opetus auttanut hahmottamaan eri aloja. Hakunilaan hän toivoi nuorille enemmän harrastuksia, joihin kaikilla olisi varaa.

Apulaisrehtori Tuija Lamberg esitteli Onnistumme yhdessä! -mallin, joka sisältää arjen työkaluja tunne- ja vuorovaikutukselliseen tukeen koululuokissa. Alakoulussa Hyvis-malli tarjoaa tunnetaitopakettin, jossa tunnesanoja harjoitellaan leikkien ja mm. taiteen avulla. Malli tukee ristiriitojen selvittämisessä.

Monikielinen ohjaaja (moki) Anna Ruha kertoi ohjaajan monipuolisesta työkuvasta, johon kuuluu mm. ohjaus ja neuvonta, verkostotyö erilaisten tahojen kuten Hakunilan yhteisötalon kanssa ja osaamisen jakaminen. Hän kertoi, että kaikki mokit ovat kaikkia oppilaita varten kielestä riippumatta. Lehtikuuden kolme moki-ohjaajaa myös kehittävät Monikielinen ohjaaja -mallia.

Pia Hakkari esitteli, minkälaista tukea perusopetus tarjoaa monikieliselle oppilaalle, ohessa linkki extranetissä olevaan esitykseen [Perusopetuksen tuki monikieliselle oppilaalle](#). Esityksestä löytyy myös parin minuutin mittainen [video](#) valmistavasta opetuksesta Vantaalla ja lista ajankohtaisista hankkeista.

Pia Aaltonen kertoi vasta käynnistyneestä opetusministeriön ja ympäristöministeriön rahoittamasta hankkeesta "Koulusegregaation vähentäminen" (2022–2023). Hän totesi, että alueellinen segregatio vaikuttaa väistämättä myös kouluihin, ja hankkeessa kehitetään toimintamalli koulusegregaation vähentämiseen Vantaalla. Toimenpiteitä ovat kuvaus nykytilanteesta eri näkemykset huomioiden, hyvien toimintatapojen ja kehittämiskohteiden tunnistaminen sekä pysyvien yhteistyörakenteiden luominen toimialojen välille. Tärkeää on muistaa segregaatiorjunta kaikessa mitä tehdään.

Aluepäällikkö Niina Korke piti katsauksen Ukrainan tilanteeseen liittyen todeten, että viikossa on tullut n. 200 oppilasta, joille etsitään paikkoja. Valtio maksaa kulut. Tilanne elää, ja lapset siirtyvät kouluihin sitä mukaa, kun opettajia saadaan rekrytoitua. Koulussa tehdään kiusaamista ennalta ehkäisevää työtä ja kiusaamista on ilmennyt hyvin vähän. Tiedonkulun varmistamiseksi eri toimijoilla on yhteinen Teams. Auli Soinio lisäsi, että Aikuisopistossa on perustettu suomen kielen starttiryhmiä, jotka täytyivät heti. Niille ei ole erityistä rahoitusta, joten tilanteella on vaikutusta ensi syksyn opetustarjontaan.

Keskustelussa nousi esille mm. vanhemmuuden tukeminen ja moki-ohjaajien tärkeä rooli koulussa. Toiminnan käynnistäjät Niina Korko ja Pia Hakkari esittäytyivät. Tällä hetkellä monikieliset ohjaajat ovat määräaikaista, sillä heidät on palkattu kota-rahalla (koulutuksellinen tasa-arvo) vuodeksi kerrallaan. Olisi ensiarvoisen tärkeää saada heidät vakinaistettua. Asiasta neuvotellaan henkilöstöjohtajan kanssa. Koulussa on mietitty paljon onnistumisen edellytyksiä ja huomattu, että on keskeistä käyttää olemassa oleva resurssi niin, että se tuottaa parhaan mahdollisen tuloksen. Neuvottelukunnalle esitettyssä mallissa olisi esimerkiksi pudokasope, joka huolehtii enemmän tukea tarvitsevista oppilaista.

Alueelliseen segregaatioon viitaten todettiin, että koulun merkitys alueella on valtava. Huoltajat arvostavat paljon opettajien työtä. Hakunila on monimuotoinen alue, jossa on lähiökerrostaloja, pientaloja ja paljon ulkoilumahdollisuuksia, mutta palvelut ovat hajallaan. Koulusta pitäisi saada alueen keskus, mutta vanhat koulurakennukset eivät toimi vetovoimatekijänä parhaiden opettajien saamiseksi. Siksi koulussa mietitään paljon työn tukea. Kysyttiin, mitä maankäytön ja tilojen suunnittelussa tulisi ottaa paremmin huomioon ja todettiin, että koulu kokoo vastauksen, jossa on mukana oppilaskunnan huomioid. Pohdittiin myös mahdollisuutta käsitellä segregaatio-ongelmaa laajemmin koko Euroopan kanssa ja huomautettiin, että sitä tehdään jo OECD-maiden kanssa. Todettiin, että Suomessa kehitys menee samaan suuntaan kuin muuallakin ja niin, että lasten segregaatio suurempaa kuin aikuisten, mikä on hälyttävää. Lisääntyvä segregaatio ei kuitenkaan ole vain maahanmuuttokysymys, vaan kyse on huono-osaisuuden kasautumisesta.

Päätös: kuultiin esitykset, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

3. Harrastusten Vantaa ja eri toimijoiden yhteistyö harrastamista edistämässä Lehtikuudessa

Suomessa on käynnistetty Islannista vaikutteita saanut [Harrastamisen Suomen malli](#), jota rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Vantaalla se kulkee nimellä Harrastusten Vantaa. Tavoitteena on tarjota vantaalaisille peruskoululaisille tasavertaiset mahdollisuudet osallistua laadukkaaseen, mieluisaan ja pitkäkestoiseen harrastustoimintaan sidottuna koulupäivään, lähellä kotia tai koulua. Vantaalla malliin kytkeytyy kaupunkikulttuurin ja kasvatuksen ja oppimisen toimialojen yhteinen tavoite edistää harrastusten saavutettavuutta, osallisuuden kokemusta ja nuorten kokemaa hyvinvointia. Uudenlaisen yhteistyömallin kohdealueeksi on valittu Lehtikuuden koulu Hakunilassa. Yhteisten palvelujen päällikkö Leena Rusanen, Harrastusten Vantaa -hankkeen projektipäällikkö Anna Puhakka sekä asiantuntija Anita Ovaska alustivat kokonaisuudesta. Alla tiivistelmä pohjustuksesta, yksityiskohtaiset tiedot löytyvät [kalvoesityksestä](#) Extranetistä.

Rusasen mukaan hanke on apuna Vantaan strategian tavoitteessa mahdollistaa harrastaminen. On huomattu, että mahdollisuuksista pitäisi osata kertoa enemmän ulospäin. Pilotissa tutkitaan, miten lasten ja nuorten kokemukseen pystytään vaikuttamaan, koettua yksinäisyyttä vähentämään ja toimijoiden keskinäistä kommunikaatiota parantamaan.

Projektipäällikkö Anna Puhakan mukaan Vantaalla hankkeen painopisteenä on lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen, oman yhteisön löytäminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen. Kaikkiaan hankkeen piiriin tavoitellaan tänä ja ensi vuonna n. 5000 peruskoululaista. Ideat harrastuksiksi tulevat

lapsilta ja nuorilta, ja ensi hakukaudella erityislapsset ja vammaiset (n. 200 oppilasta) pyritään huomioimaan paremmin. Tärkeä osa toimintaa ovat harrastekaverit, jotka tavoittavat suurimmassa syrjäytymisvaarassa olevia lapsia ja nuoria. He tekevät tiivistä yhteistyötä koulun kanssa, vahvistavat ryhmätaitoja ja tukevat ja kannustavat vanhempia. Seurat ja yhdistykset tuottavat toiminnan, jota on joka lähtöön, suosituimpina eri liikuntalajit, taide, käsityöt ja ilmaisutaitoa sekä monimuotoinen harrastus, jossa kokeillaan kaikkea erilaista.

Puhakka kiinnitti huomiota siihen, että kouluterveyskyselyn (KTK) tulokset ovat ristiriidassa hankkeessa tehdyn harrastustoivekyselyn kanssa. Kouluterveyskyselyn mukaan yli 90 % oppilaista harrastaa jotain, ja harrastukseksi on saattanut kirjautua esim. kännykällä pelaaminen – KTK antaakin harrastamisen yleisyydestä liian hyvän kuvan. Harrastustoivekyselyssä Lehtikuusen koulun oppilaista 44 % vastasi kyselyyn ja saman verran kertoi, ettei ole yhtään ohjattua harrastusta. Lähes puolet haluaisi kuitenkin harrastaa enemmän joko koululla tai lähialueella.

Keskustelussa nousi esille nuorten kuulemisen tärkeys ja koulujen tilojen sopivuus harrastustarpeisiin – ne olisi hyvä ottaa huomioon jo suunnittelu- ja rakennusvaiheessa. Moni tila on remontissa, mutta tilojen löytämistäkin suurempi palapeli on kaikki eri käyttäjät huomioiva lukujärjestyksen laatiminen.

Anita Ovaska kertoi tarkemmin [KAKU-KASO-Lehtikuusi -kokeilusta](#). Tavoitteena on viedä eteenpäin kaupunkikulttuurin tulokortin harrastamiseen ja hyvinvointiin liittyviä tavoitteita, jotka ovat: yksi ohjattu harrastus jokaiselle lapselle ja nuorelle, yksinäisten määrä koulussa vähenee ja tyytyväisyys elämään paranee. Pilotti antaa mahdollisuuden tutkia toiminnan vaikuttavuutta rajatulla alueella, jossa on jo palveluita, mutta joita oppilaat eivät löydä. Käytännössä siinä lisätään harrastustarjontaa oppilaiden toiveita kuunnellen ja viestintää parantaen. Sitä varten työntekijät muodostavat kenttäpartioita, joilla on hyvä keskusteluyhteys oppilaiden ja koulun väen kanssa. Tuloksia mitataan kouluterveyskyselyssä Harrastusten Vantaa-kyselyssä. Tarkoituksena on myös parantaa toimialojen välistä yhteistyötä ja palvelujen saavutettavuutta erittäin monikulttuurisessa ympäristössä.

Keskustelussa käsiteltiin muun muassa viestintää ja yhteistyötä alueen järjestöjen kanssa (tulevat mukaan syksyllä). Hyvänä mallina muualla tehdystä yhteistyöstä nuorten osallisuuden edistämiseksi mainittiin eteläafrikkalainen [Heal the Hood -toiminta](#). Myös naisten ja tyttöjen uintimahdollisuudet ja järjestöjen kuten Pelastakaa lapset ry:n ja MLL:n tuetut toiminnat nousivat esille. Todettiin, että tilojen maksuperusteudistus kytkeytyy Harrastusten Vantaa -toimintaan sikäli, että kaupunki voi antaa tilat maksutta käyttöön matalan kynnyksen toimintaan. Se toimii liikuntajärjestöille, mutta ei sovi kaikkiin harrastuksiin. Järjestöjen laajemman mukaantulon mahdollistamiseksi aletaankin kehitellä harrastuskorttijärjestelmää.

Päätös: kuultiin alustukset, keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

4. Ajankohtaiset asiat

Hannele kertoi lyhyesti kotouttamisohjelman valmistelusta. Tulossa on erillinen ohjelma, joka valmistellaan konsulttitoimiston kanssa vuoden loppuun mennessä. Kesällä ja/tai syksyllä pidetään työpaja neuvottelukunnan kanssa.

Seuraavassa kokouksessa 4.5. käsitellään palveluverkkosuunnitelmaa, johon liittyen on pyydetty tekemään ennakkotehtävä 6.4. mennessä. Yksi tässä kokouksessa esille tullut palveluverkkoon liittyvä nosto voisi olla mahdollisuus hyödyntää tiloja monipuolisesti.

Päätös: merkittiin tiedoksi.

5. Tiedoksi merkittävät asiat

Vaikuttamistoimielinten jäsenet on kutsuttu **webinaariin 11.4.** Se sisältää tilannekatsauksen hyvinvointialuevalmisteluun ja työpajat vaikuttamistoimielinten muodostamisesta. **Ikääntymisen monet kasvot -keskustelutilaisuus pidetään torstaina 12.5.2022** Eurooppasalissa Helsingissä.

Päätös: merkittiin tiedoksi.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 20.02. Seuraava kokous pidetään 4.5. kaupungintalolla, teemoina monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta hyvinvointialueella ja palveluverkkosuunnitelma.